

บทที่ 5

อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการจัดการขยะฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 16 หมู่บ้าน จำนวน 98 คนโดยใช้แบบสอบถามใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกและแบบสัมภาษณ์รายบุคคลใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาเชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน ผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหารกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล ในด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย สรุปผลในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองปลาไหล ดังนี้

1. ด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย

สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของอบต. และไม่มีวางถังขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย และในการประชุมสภาตำบลหนองปลาไหลมีมติที่ประชุมชะลอการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเพราะค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการขยะต้องลงทุนมาก มติสภาตำบลจึงให้แต่ละหมู่บ้านดูแลการกำจัดขยะเองภายในบริเวณบ้าน ในการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทที่ในครัวเรือน ประเภทขยะอินทรีย์กำจัดวิธีเผา (ร้อยละ 41.7) ขยะรีไซเคิลจะเก็บแยกไว้เพื่อขาย (ร้อยละ 69.9) ขยะทั่วไปกำจัดโดยวิธีการเผา (ร้อยละ 42.0) ขยะอันตรายเก็บแยกไว้ขาย (ร้อยละ 53.1) มีถังรองรับขยะมูลฝอยภายในแต่ละบ้านแต่ไม่มีถังรองรับแยกตามประเภทของขยะมูลฝอยและประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะจำพวกเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ โดยต้องการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง และคิดว่าการคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอยควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ และประชาชนคิดว่าขยะมูลฝอยประเภทถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า กระป๋องสเปรย์ต่างๆ สามารถทำลายทิ้งได้เอง โดยการนำไปเผาในบริเวณแต่อย่างไรสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาเรื้อรัง มีการทิ้งตามพื้นที่ว่างเปล่า ข้างทาง ริมถนนทำให้มลพิษและสภาพแวดล้อมไม่น่ามองมากนัก

2. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใน ด้านการลดการเกิดขยะอยู่ระดับปานกลาง (ร้อยละ 76.8) มากที่สุด คือคือ พยายามเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก (ร้อยละ 82.9) รองลงมา แนะนำให้สมาชิกในครัวเรือนใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อย (ร้อยละ 81.9) ด้านการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 85.2) มากที่สุด

คือ การคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่นกระดาษ ขวดแก้ว เศษเหล็ก ออกจากขยะทั่วไป (ร้อยละ 92.1) รองลงมาคือ คัดแยกขยะประเภทกระป๋องสี ขวดยาฆ่าหญ้าฆ่าแมลง ออกจากขยะทั่วไป (ร้อยละ 90.1) **ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์** อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77.8) มากที่สุดคือ ครอบครัวของท่านมีการนำขยะที่สามารถขายได้ไปขายให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ (ร้อยละ 89.4) รองลงมา คือ ครอบครัวมีการเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่ (ร้อยละ 81.6) **ด้านการกำจัดขยะ** อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 72.1) มากที่สุดคือ ขยะที่เหลือจากการคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดรอการกำจัดที่ถูกต้องในบ้าน (ร้อยละ 77.6) รองลงมา คือ กำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้ โดยการเผาทิ้งบริเวณบ้าน (ร้อยละ 77.5) ส่วนขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ กำจัดโดยการทิ้งไว้บริเวณบ้าน เพื่อปล่อยให้ย่อยสลายและบางครั้งเพื่อนำขยะใส่ถุงรวมกันแล้วนำมาทิ้งข้างถนน พื้นที่ว่างข้างทาง

3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมีน้อยเนื่องจากการจัดการขยะกันเองในครัวเรือนเพราะเป็นการตกลงระหว่างชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลเพราะไม่มีถังขยะและไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะมูลฝอยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 2.58) การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะชุมชน (ค่าเฉลี่ย= 3.27) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย= 2.77) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย =2.42 , 2.17) ประชาชนมีการร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนแล้วนำไปขายเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพียงมีการประชุมหาวิธีการร่วมกันในการจัดการขยะที่มีการทิ้งพื้นที่ที่ว่างเปล่าถนนเพื่อรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อมของชุมชน ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่ให้การมีส่วนร่วมโดยเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่กำจัดง่าย ส่วนในการแสดงความคิดเห็นและร่วมการแก้ปัญหาทำให้ผู้นำชุมชนร่วมประชุมและนำมาถ่ายทอดเพื่อการปฏิบัติ และไม่มาตรวจการในการบังคับหรือกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีการชักชวนแนะนำเพื่อนบ้านให้ช่วยกันคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นขยะทั่วไปและขยะที่มีไว้ขาย ส่วนเศษอาหาร พืชผักหรือเปลือกผลไม้ ก็เทบนพื้นเป็นอาหารสัตว์ ขยะทั่วไปก็นำไปเผามากกว่ากลบฝัง

4. ปัญหา อุปสรรค การจัดการขยะมูลฝอย

1. ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือ และตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันรักษาความสะอาดของชุมชนเท่าที่ควร
2. ปัญหาขาดการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ครัวเรือนปัญหาขยะมูลฝอยที่จะต้องฝังกลบและเผาจึงมีปริมาณแต่ครั้งมากและมีการเผาทุกวันส่งผลต่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
3. ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยเฉพาะขยะอันตรายที่ยังเป็นปัญหาในการกำจัด
4. ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นและมีขยะจากภายนอกพื้นที่ของอบต.และไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยจากการขายของในตลาดนัด

5. ด้านการจัดการจำกัดขยะมูลฝอยยังไม่ถูกสุขาภิบาลมีการเผา ทั้งข้างทาง
6. ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของอบต. ที่ต้องหางบประมาณมาบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลทำให้ขาดความร่วมมือของประชาชน
7. ด้านงบประมาณ อบต.หนองปลาไหลมีงบประมาณจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้ทั้งหมดต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนงบประมาณส่วนมากนำไปใช้ในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานก็ไม่ค่อยพอเพียงจึงไม่มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอย

5. ความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย

1. สร้างพลัง สร้างจิตสำนึก สร้างความร่วมมือ โดยอบต.จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยแก่ประชาชนในการจัดการขยะชุมชนการอบรมในการคัดแยกขยะชนิดต่างๆ และติดตาม
2. มีคณะกรรมการหมู่บ้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องโดยการลงพื้นที่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนอาจทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น
3. สร้างชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยใน “โครงการชุมชนไร้ถัง” และสามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆได้
4. การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหนองปลาไหล

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล

สรุปแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือ ในการทิ้งขยะให้ถูกที่เมื่อพบเห็นขยะก็นำเก็บกลับไปทิ้งถึงที่บ้านและกำจัด ลดการใช้พลาสติก และช่วยกันคัดแยกขยะให้เป็นนิสัย ก่อนกำจัดขยะและครอบครัวมีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน
2. อบต.จัดอบรมให้คนในชุมชนทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย วิธีการลดขยะมูลฝอย การแปรรูปขยะมูลฝอย และควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือกับผู้นำชุมชน
3. แต่ละหมู่บ้านควรมีที่ทิ้งขยะอันตรายและรวบรวมมาทิ้งที่อบต.โดยทางอบต.จะต้องมีพื้นที่เก็บขยะอันตรายเพื่อรอกการกำจัดอย่างถูกวิธี
4. อบต.ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างต้นแบบ “โครงการชุมชนไร้ถังขยะ” เพื่อเป็นต้นแบบขยายผลให้กับชุมชนอื่น
5. ควรมีการกำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในทิศทางเดียวกันในด้านการจัดการขยะมูลฝอย และต้องมีการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติการอย่างจริงจังจึงจะเป็นการลดขยะชุมชนได้
6. จัดให้มีโครงการในการกระตุ้นในการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละชุมชน เช่น โครงการจัดตั้งจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โครงการทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น
7. ต้องการให้อบต.เพิ่มมาตรการเข้มงวดสำหรับผู้สร้างปัญหามลพิษในด้านการกำจัดขยะแก่ชุมชนและประสานสร้างความร่วมมือผู้ค้าตลาดนัดในการจัดการขยะมูลฝอย

อภิปรายผล

สภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหลยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลเนื่องยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของอบต. อบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย สภาพตำบลหนองปลาไหลจึงให้แต่ละหมู่บ้านดูแลการจัดขยะมูลฝอยเองภายในบริเวณบ้านของแต่ละครัวเรือน ประเภทขยะทั่วไปและขยะอินทรีย์กำจัดวิธีเผาขยะรีไซเคิลจะเก็บแยกไว้เพื่อขายขยะอันตรายเก็บแยกไว้ขายเฉพาะที่ขายได้ และฝังกลบหรือเผาจึงไม่ถูกตามสุขลักษณะในการกำจัดขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยของคนในชุมชน อบต.ควรให้ข้อมูลการกำจัดขยะมูลฝอยเบื้องต้นอย่างถูกวิธีและมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปเผาในบริเวณบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของมาริสสา สุรินทร์ (2551) พบว่าการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน มีปัญหาด้านการจัดการ คือ ไม่มีวิธีการจัดการขยะรูปแบบใหม่มาใช้ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บขยะที่ถูกวิธี การนำขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ กลับมาใช้ใหม่ ประชาชนควรจัดถังขยะระบบ 3 ถัง ได้แก่ ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง และถังขยะมีพิษ และควรมีการจูงใจให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันในการรักษาความสะอาด เช่น มีการประกวดหมู่บ้านน่าอยู่ โดยมีการประกาศการจัดลำดับและมอบรางวัลประจำเดือนทุกเดือน เป็นต้น

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในของประชาชนของตำบลหนองไหล่ด้านการลดการเกิดขยะ การคัดแยก การนำไปใช้ และการกำจัดขยะมูลฝอยนั้นประชาชนส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะเองโดยการเผา และฝังกลบ มีการคัดแยกขยะที่ขายได้ ออกจากขยะทั่วไป พยายามเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก การใช้กล่องโฟม และมีการนำวัสดุที่ยังใช้ได้ใช้ใหม่อีกครั้ง เช่น ถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่ มีการนำขวดน้ำพลาสติกหรือขวดแก้วมาใช้ประโยชน์ใหม่ สำหรับการกำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้โดยการเผาทิ้งบริเวณบ้าน ขยะที่ย่อยสลายกำจัดโดยการทิ้งไว้บริเวณบ้าน เพื่อปล่อยให้ย่อยสลายเองพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผาในบริเวณใกล้ริมลำคลองที่ห่างจากบ้านของตนทำให้เศษขยะที่เผาไม่หมดล่องหล่นไปตามน้ำทำให้น้ำเสียได้ และนำขยะใส่ถุงรวมกันแล้วนำมาทิ้งข้างถนนพื้นที่ว่างข้างทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ วิชาวรงค์ (2554) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่ง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มากที่สุด ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ได้ อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทและมีการนำส่วนที่ขายได้ไปจำหน่ายที่ร้านของเก่า ด้านความรู้ของประชาชนในตำบลหนองปลาไหล ชาวบ้านรู้วิธีการจัดการขยะจำพวกเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ และรู้ว่าควรมีการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง แต่ชุมชนก็ยังใช้วิธีการกำจัดแบบเดิมที่คิดว่าสะดวกมากกว่า และคิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยควรเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมระดับหมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง แต่อย่างไรสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาเรื้อรังมีการทิ้งตามพื้นที่ว่างเปล่าข้างทางริมถนนทำให้น้ำเสียและสภาพแวดล้อมไม่น่ามองมากนัก ดังนั้นอบต.และชุมชนต้องมีการหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมโดยการให้ความรู้การจัดการขยะมูลฝอย มีโครงการ/กิจกรรมต่างๆในการกระตุ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพร แพรภิรมย์รัตน์ (2552) พบว่า ในด้านประชาชนมีความรู้ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และประชาชนมีพฤติกรรมในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย การ

คัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี ปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะด้านการคัดแยกขยะคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

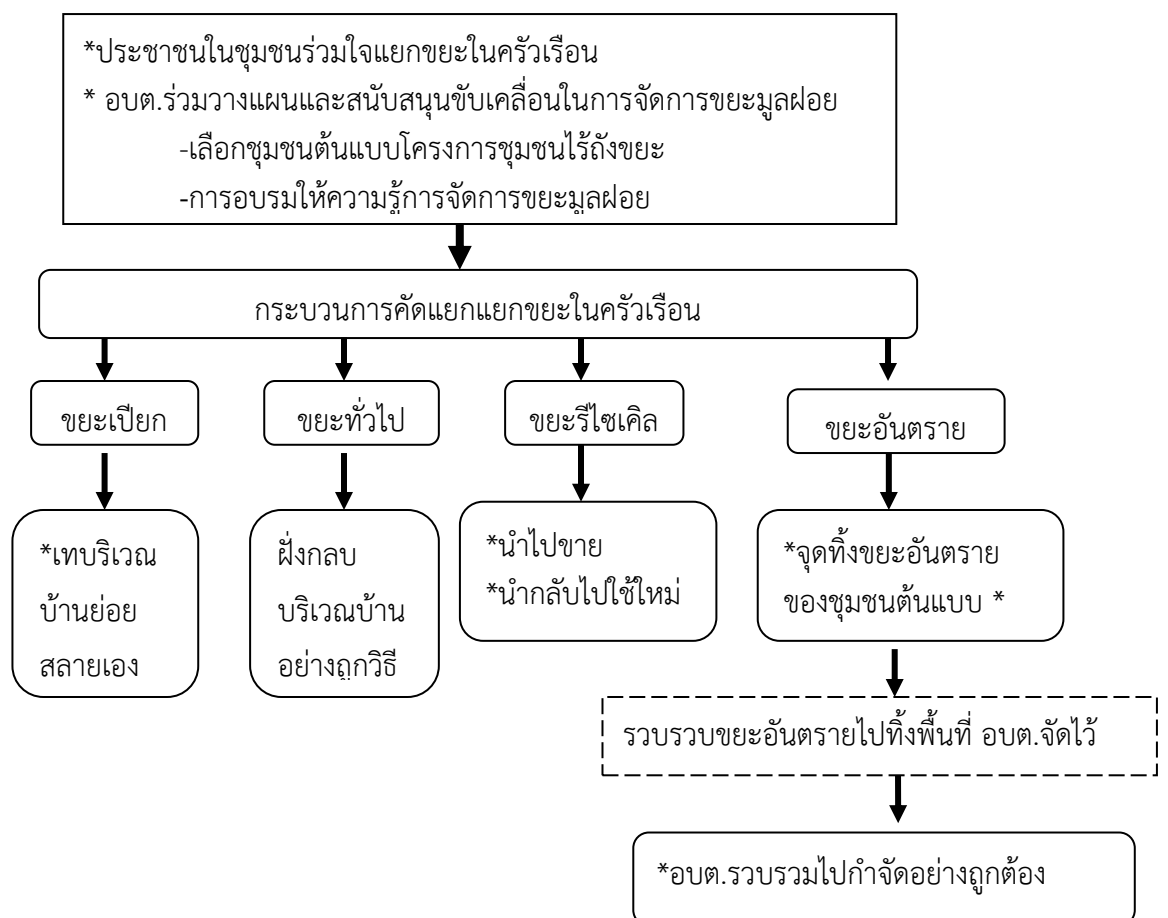
แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองปลาไหล เนื่องจากชุมชนหนองปลาไหลประสบปัญหาทางด้านงบประมาณของอบต.หนองปลาไหลที่ไม่เพียงพอในการกำจัดขยะมูลฝอย ต้องกำจัดขยะกันเองของแต่ละบ้าน แต่ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงเป็นเหตุให้เกิดทั้งขยะมูลฝอยตามริมทางที่ว่างส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ดังนั้นอบต.และชุมชนต้องร่วมมือโดยควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย เน้นการประชาสัมพันธ์ ลดการใช้พลาสติก ช่วยกันคัดแยกขยะครอบครัวมีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนอบต.จัดอบรมความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี และควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือกับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านควรมีที่ทิ้งขยะอันตรายและรวบรวมมาทิ้งที่อบต. โดยทางอบต.จัดพื้นที่เก็บขยะอันตรายเพื่อรอการกำจัดอย่างถูกวิธีส่งเสริมสนับสนุนและสร้างต้นแบบ “โครงการชุมชนไร้ถังขยะ” เพื่อเป็นต้นแบบขยายผลให้กับชุมชนอื่น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพิศ ชันแก้ว (2552) พบว่าโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลควนปริงจะดำเนินการ คือ โครงการถนนปลอดถังขยะ บริเวณถนนสายหลัก โครงการตลาดนัดขยะ แต่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่มีการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นอบต.หนองปลาไหลควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหา การวางแผนกำจัดขยะมูลฝอย การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล และใช้หลัก 3 R สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีพรพงศ์ อุไรรัตน์ และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ (2557) พบว่านโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลหนองแขงได้มีโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับนโยบายของทางเทศบาล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายให้ความรู้ในเรื่องมลพิษและปัญหาทางสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน การแก้ไขปัญหามลพิษที่ดียิ่งที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การแก้ไขปัญหาคู่ต้นเหตุอันจะมีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดมีจำนวนน้อยลง กล่าวคือการลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่และมีการประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

บทสรุป

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและยังไม่มีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของอบต. และไม่มีวางถังขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขนขยะมูลฝอย มีการกำจัดขยะเองภายในบริเวณ ประเภทขยะอินทรีย์ความชื้นสูงเผาได้ แยกเฉพาะขยะรีไซเคิลจะเก็บแยกไว้เพื่อขาย ขยะทั่วไปกำจัดโดยวิธีการเผาหรือเททิ้งบริเวณบ้าน ส่วนขยะอันตรายแยกที่ขายได้และทิ้งร่วมกับขยะทั่วไป มีถังรองรับขยะมูลฝอยภายในแต่ละบ้าน แต่ก็ยังมีการทิ้งขยะตามพื้นที่ว่างเปล่า ข้างทาง ริมถนนทำให้มลพิษต่อสภาพแวดล้อม ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหนองปลาไหลในด้านการลดการเกิดขยะ มีการแนะนำให้สมาชิกในครัวเรือนใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อย การคัดแยกขยะที่ขายได้ ให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ การคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดรอการกำจัดที่ถูกต้องในบ้านของตนเอง ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมีน้อยเนื่องจากการจัดการขยะกันเองในครัวเรือนเพราะเป็นการตกลงระหว่างชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลเพราะไม่มีถังขยะและไม่มีเครื่องเก็บค่าธรรมเนียมนการจัดเก็บขยะมูลฝอย สำหรับปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยตำบลหนองปลาไหลมาจากประชาชนให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะน้อย การกำจัดฝังกลบและเผาส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังไม่มีด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยเฉพาะขยะอันตรายที่ยังเป็นปัญหาในการกำจัดและทิ้งขยะข้างทาง ประชาชนยังมีความต้องการ สร้างพลัง สร้างจิตสำนึก สร้างความร่วมมือ โดยอบต.จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่ประชาชนและให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย โดยตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านการจัดการขยะมูลฝอยประชุมติดตามอย่างต่อเนื่องจะอาจทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น สร้างชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยใน “โครงการชุมชนไร้ถัง” โดยการกระตุ้นให้เกิดการขยะในครัวเรือนก่อน ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย โดยมีแนวทางการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยกิจกรรมการให้ความรู้ การคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร สรุปเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 3 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนหนองปลาไหล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 การจัดตั้งกลุ่มแกนนำในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและส่งเสริมกิจกรรมและติดตามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

1.2 เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกับอบต.ในการวางแผนและแก้ปัญหาจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิดใหม่อย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 กำหนดเป็นแผนงานโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดเช่น โครงการจัดทำปุ๋ยหมัก โครงการกองทุนรีไซเคิล

2.2 อบต. กำหนดแผนระยะยาวในการจัดการขยะมูลฝอยโดยมีระบบและกลไกในการขับเคลื่อนในการบริหารการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการประเมินโครงการของแผนการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองปลาไหล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน